

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ПРОГРАМА

СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ВСТУПУ НА ДРУГУ ВИЩУ ОСВІТУ

Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право

Галузь знань – 29 Міжнародні відносини
Спеціальність – 293 Міжнародне право

Схвалено Вченою радою юридичного факультету
Протокол № 10 від 28 квітня 2023 року

Голова вченої ради

д.ю.н., проф. Вдовічен В.А.

Чернівці
2023

ТЕОРІЯ ПРАВА

Теорія права в системі юридичних наук. Поняття та типи праворозуміння. Поняття та ознаки права. Поняття та ознаки принципів права. Загальні принципи права. Галузеві та міжгалузеві принципи права. Поняття та ознаки функцій права. Система функцій права. Поняття та ознаки соціальних норм. Види соціальних норм. Поняття та види джерел (форм) права. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт. Закон: поняття, види. Підзаконні нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі, за колом осіб. Поняття та ознаки держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Державний (політичний) режим. Функції держави. Механізм держави: поняття та структура. Поняття системи права. Публічне і приватне право. Галузь, підгалузь, інститут права як елементи системи права. Поняття та ознаки системи законодавства. Систематизація законодавства: поняття, значення. Правова система як сукупність правових явищ. Романо-германський тип правової системи. Англо-американський тип правової системи. Релігійно-традиційний тип правової системи. Поняття та ознаки норми права. Види норм права. Структура норми права. Поняття та функції правотворчості. Стадії правотворчого процесу. Поняття та ознаки правовідносин. Структура правовідносин. Юридичні факти та їх класифікація. Поняття та форми реалізації права. Застосування права як особлива форма реалізації права. Акти застосування права: поняття, ознаки, види. Поняття та значення тлумачення (інтерпретації) норм права. Способи тлумачення норм права. Офіційне і неофіційне тлумачення права. Поняття правової поведінки. Поняття та характеристика правомірної поведінки. Поняття та ознаки правопорушень. Склад правопорушення. Поняття та ознаки юридичної відповідальності.

ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Поняття «Європа» та «європейське право». Предмет історії європейського права як науки і навчальної дисципліни. Утворення Афінської держави. Державний устрій. Утворення та розвиток Спартанської держави. Державний устрій. Джерела та основні риси права Стародавньої Греції. Закони Драконта. Утворення Римської держави. Основні етапи історії римського права. Закони XII таблиць. Джерела римського права. Кодифікація Юстиніана.

Загальна характеристика пам'яток права середньовічної Франції. Кутюми, їх форма та територіальна дія. Кутюми Бовезі 1283 р. та їх загальна характеристика. Основні риси права середньовічної Франції. Становлення та загальна характеристика загального права Англії. Загальне право та право справедливості. Велика хартія вільностей 1215р.. Історичне значення Великої хартії вільностей.

Загальна характеристика правової системи середньовічної Німеччини. Магдебурське право. Саксонське та Швабське зеркала. Золота булла 1356р. Кароліна 1532 р. та її загальна характеристика.

Еволюція загального права Англії. Особливості формування англійського статутного права. Верховенство статутів. Види статутного права. Співвідношення загального і статутного права.

Конституційний розвиток Франції у Новий час. Цивільний кодекс Наполеона 1804 р. Кримінальний кодекс Франції 1810 р. Кримінально-процесуальний кодекс Франції 1810 р. Німецьке цивільне уложення 1896 р. Загальна характеристика, система та зміст німецького Цивільного кодексу 1896 р. Основні риси публічного права Великобританії. Новітнє публічне право Франції. Основні риси новітнього публічного права Німеччини. Основні риси приватного права Великобританії. Новітнє приватне право Франції. Основні риси новітнього приватного права Німеччини.

Європейський Союз. Розширення Європейського Союзу. Інституції Європейських спільнот. Поняття європейського права. Історичні етапи розвитку європейського права. Структура європейського права. Територіальне застосування права ЄС. Первинне та вторинне право Спільноти. Наднаціональність у європейському праві.

Загальна характеристика історії західноєвропейської юридичної думки. Антична юриспруденція. Середньовічна західноєвропейська юриспруденція. Західноєвропейська юриспруденція нового часу. Сучасна західноєвропейська юридична наука.

ПРАВА ЛЮДИНИ

Поняття прав людини. Природно-правовий підхід до визначення сутності прав людини. Зміст і обсяг прав людини. Ознаки прав людини. Принципи прав людини. Ідея прав людини в античний період. Ідея прав людини періоду середньовіччя. Ідея прав людини Нового часу. Еволюція прав людини в Україні. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок. Взаємозв'язок прав і свобод з обов'язками і відповідальністю особи. Права людини першого покоління. Права людини другого покоління. Права людини третього покоління. Становлення прав людини четвертого покоління. Позитивні і негативні права людини. Основні та додаткові права людини. Особисті права і свободи людини. Політичні права та свободи людини і громадянина. Соціально-економічні права людини. Гендерні аспекти прав людини. Рада Європи і права людини. Міжнародні стандарти в сфері прав людини. Статут ООН і концепція прав людини. Загальна декларація прав людини як утілення ідей природного права та «денатуралізація» прав людини. Міжнародні Пакти 1966 р. Поняття і мета обмеження державою прав і свобод особи. Абсолютні права і свободи особи. Права людини в умовах дії надзвичайного стану. Права людини і міжнародне право. Міжнародні механізми захисту прав людини. Національні механізми захисту прав людини. Культура прав людини. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як міжнародний договір і як джерело права в Україні. Юрисдикція і завдання Європейського суду із прав людини.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Предмет конституційного права України як галузі права. Поняття та специфіка методу конституційно-правового регулювання. Система конституційного права України як галузі права. Конституційно-правові інститути: поняття та особливості. Поняття, особливості, класифікація та структура конституційно-правових норм. Поняття та система джерел конституційного права України. Конституційно-правові відносини: поняття та особливості. Поняття, види та підстави конституційно-правової відповідальності. Конституційно-правові санкції: поняття та види. Виникнення та основні теорії конституції держави. Характеристика меж правового регулювання та структури Конституції України 1996 року (зі змінами та доповненнями). Поняття, суть та ознаки конституційного ладу та його загальних засад. Конституційна характеристика України як суверенної та незалежної держави. Конституційне закріплення принципу народного суверенітету. Україна як правова держава. Конституційний принцип поділу влади в Україні. Поняття та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина в Україні. Конституційні обмеження реалізації прав і свобод людини. Поняття та зміст громадянства. Підстави та порядок набуття українського громадянства. Підстави та порядок припинення українського громадянства. Поняття, умови, особливості прийняття до громадянства України. Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Основні права та обов'язки іноземців та осіб без громадянства. Поняття, загальні ознаки та класифікація основних (конституційних) прав, свобод та обов'язків. Право на доступ до публічної інформації та особливості його реалізації. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання: поняття та умови реалізації. Право на свободу світогляду та віросповідання, форми його реалізації. Поняття та система конституційних політичних прав і свобод громадян. Право на участь в управлінні державними справами. Право на свободу об'єднання. Політичні партії: поняття, порядок легалізації, права, відповідальність. Право на мирні зібрання та умови його реалізації. Конституційні гарантії прав людини. Конституційні обов'язки людини і громадянина України. Конституційно-правові підстави обмеження реалізації прав людини в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Принципи виборчого права. Виборча система України. Суб'єкти та етапи виборчого процесу. Поняття та види референдумів. Конституційні принципи побудови та діяльності органів державної влади в Україні. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України як парламенту, його склад та структура. Організаційні форми роботи Верховної Ради України. Правовий статус комітетів парламенту. Правовий статус тимчасових спеціальних та тимчасових слідчих комісій, проблеми правового регулювання. Конституційний статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Конституційний статус Рахункової палати як спеціалізованого органу парламентського контролю. Поняття та принципи законодавчого процесу. Види стадій законодавчого процесу. Конституційно-правовий статус народного депутата. Форми роботи народного депутата. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень парламентаріїв України. Президент України як глава

держави: функції і повноваження. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Конституційний статус органів виконавчої влади, їх функції та види. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: склад, порядок формування та припинення повноважень. Конституційно-правовий статус центральних органів виконавчої влади в Україні. Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади в Україні. Судова влада та конституційні принципи правосуддя в Україні. Конституційно-правовий статус суддів України. Конституційно-правовий статус Вищої ради правосуддя. Порядок формування Конституційного Суду України і його структура. Функції та повноваження Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Акти та правові позиції Конституційного Суду України. Поняття, форми та принципи територіального устрою України. Столиця України: особливості конституційно-правового статусу. Поняття, принципи та система місцевого самоврядування в Україні. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування та їх повноваження. Правові акти органів місцевого самоврядування.

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Поняття та сутність публічного права. Публічний інтерес. Поняття та ознаки адміністративного права як галузі публічного права. Мета, завдання та основні поняття адміністративного права. Система адміністративного права. Метод адміністративного права. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права. Поняття та значення принципів адміністративного права. Зміст принципу верховенства права. Суть та види джерел адміністративного права. Формалізовані національні джерела адміністративного права. Формалізовані міжнародні (європейські) джерела адміністративного права. Судові рішення у системі джерел адміністративного права. Неформалізовані джерела адміністративного права. Приватні особи як суб'єкти адміністративного права. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу фізичних осіб. Структура адміністративно-правового статусу фізичних осіб. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Поняття та ознаки громадських об'єднань, їх відмежування від суб'єктів владних повноважень та юридичних осіб приватного права. Види громадських об'єднань. Основні напрями реалізації адміністративно-правового статусу громадських об'єднань. Припинення діяльності громадського об'єднання. Особливості адміністративно-правового статусу політичних партій. Особливості адміністративно-правового статусу молодіжних та дитячих громадських організацій. Особливості адміністративно-правового статусу релігійних організацій. Поняття та види адміністративних повноважень. Виникнення та припинення адміністративних повноважень. Структура та компетенція суб'єкта публічної адміністрації. Система органів виконавчої влади в Україні. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України. Адміністративно-правовий статус центральних органів виконавчої влади. Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій. Адміністративно-правовий статус Президента України. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Поняття та специфічні

особливості юридичних осіб публічного права Класифікація юридичних осіб публічного права. Поняття та ознаки публічного службовця. Відмінність публічної служби від трудової діяльності особи. Види публічної служби. Обмеження і заборони публічних службовців. Поняття державної служби та державних службовців. Види державних службовців. Права та обов'язки державних службовців. Прийняття на державну службу. Проходження державної служби. Припинення державної служби. Юридична відповідальність державних службовців. Управління державною службою. Поняття та значення нормативних актів публічної адміністрації. Види нормативних актів публічної адміністрації. Юридичні передумови та повноваження на видання нормативних актів публічної адміністрації. Вимоги до нормативних актів публічної адміністрації. Незаконність нормативного акту публічної адміністрації. Поняття та ознаки адміністративного акта. Види адміністративних актів. Поняття та стадії адміністративної процедури. Вимоги до процедури прийняття адміністративного акту. Набуття чинності адміністративним актом. Припинення дії адміністративного акта. Нікчемний адміністративний акт. Поняття та ознаки адміністративного договору. Види адміністративних договорів. Передумови та підстави укладення адміністративного договору. Вимоги до законності адміністративного договору. Протиправні адміністративні договори. Наслідки протиправності адміністративного договору. Поняття адміністративного розсуду в діяльності публічної адміністрації. Доктринальне та нормативне розуміння розсуду публічної адміністрації. Вимоги до застосування розсуду в діяльності публічної адміністрації. Поняття та значення електронного урядування. Моделі та етапи розвитку електронного урядування в різних країнах. Проблеми та перспективи розвитку електронного урядування в Україні. Поняття та ознаки адміністративних послуг. Принципи, гарантії та стандарти надання адміністративних послуг. Види адміністративних послуг. Публічна адміністрація як суб'єкт надання Система адміністративних судів. Юрисдикція адміністративних судів. Поняття та зміст адміністративного оскарження. Принципи адміністративного оскарження. Стадії процедур адміністративного оскарження. Поняття та ознаки адміністративної відповідальності. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Нормативне регулювання адміністративної відповідальності. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Поняття та ознаки адміністративного правопорушення. Юридичний склад адміністративного правопорушення. Поняття та види адміністративних стягнень. Загальні правила накладення адміністративних стягнень. Поняття, завдання та принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення. Особи, які беруть участь в провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Поняття та види стадій провадження у справах про адміністративні правопорушення. Адміністративне розслідування. Розгляд справи про адміністративне правопорушення. Оскарження постанови в справах про адміністративні правопорушення. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна теорія права. Нормативний курс: підруч. для студ.-юристів за ред. д-ра юрид. наук, проф. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021, 576 с.
2. Загальна теорія права: підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.]; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
3. Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2016. 392 с.
4. Кельман М. С. Загальна теорія права: підручник / М. С. Кельман, В. М. Стратонов. Вид. 6-те, доп. Херсон : Олді-Плюс, 2020. 742 с.
5. Кельман М. С., Котуха О. С., Коваль І. М. Загальна теорія держави і права : підручник / за заг. ред. М. С. Кельмана. Тернопіль : Тернограф, 2018. 804 с.
6. Дахно І. І. Право Європейського Союзу: навчальний посібник. Київ : Центр учб. літ., 2018. 415 с.
7. Історія держави і права зарубіжних країн. Новітній час (1918р. – початок ХХІ ст.) : навч. посібн. / Б. Й. Тищик та ін. Львів : Світ, 2016. 720 с.
8. Історія держави і права зарубіжних країн: підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; [Бандурка О. М., Швець Д. В., Бурдін М. Ю., Головка О. М., та ін. ; вступ. слово О. М. Бандурки]. Харків : Майдан, 2020. 618 с.
9. Никифорок М. В., Максимюк О. Д. Історія європейського права. Практикум. Чернівці : Чернівець. нац. університет, 2021. 348 с.
10. Основи права Європейського Союзу: підручник / за ред. Т. Л. Сироїд. Харків : Право, 2018. 456 с.
11. Головатий С. Про людські права. Лекції. К.: Дух і Літера, 2016. 760 с.
12. Горпинюк О. П. Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у кримінальних провадженнях в Україні : навч.-метод. посіб. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 223 с.
13. Разметаєва Ю. С. Доктрина та практика захисту прав людини: навч. посіб. Харків: Лисенко І. Б. [вид.], 2019. 362 с.
14. Конституційне право : навч. посібник / за заг. ред. М. І. Марчука. Харків, 2017. 408 с.
15. Конституційне право України : нав.-метод. посібн. для здобувачів вищої освіти / Д. С. Терлецький, М. В. Афанасьєва, Ю. Д. Батан та ін.: Одеса, 2020. 242 с.
16. Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посібник. Одеса : Юридична література, 2017. 256 с.
17. Совгіря О. В. Конституційне право України / О. В. Совгіря, Н. Г. Шукліна. Київ. : ЮрінкомІнтер, 2018. 556 с.
18. Адміністративне право і процес: теорія та практика правозастосування: монографія / Р.С. Мельник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 212 с.
19. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / [І. М. Балакарева, М. І. Белікова, І. В. Бойко та ін.]; за заг. ред. Н. Б. Писаренко. Харків : Право, 2019. 190 с.

20. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 584 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

відповідей на усній співбесіді для абітурієнтів, які вступають на другу вищу освіту на освітній рівень «Бакалавр» спеціальності 081 «Право»

Співбесіда складається із п'яти запитань і оцінюється так:

Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4	Питання 5
20 балів	20 балів	20 балів	20 балів	20 балів

Оцінка з іспиту розраховується як сума балів за кожне питання відповіді + 100 балів.

Знання абітурієнтів оцінюються за такими критеріями:

174-200 балів (високий рівень) виставляються за повну, ґрунтовну, аргументовану відповідь, глибокі знання змісту предмета: уміння розкрити та обґрунтувати теоретичні положення, здатність аналізувати, порівнювати, виділяти головне; чітко висловлювати власні судження і особисте ставлення до проблеми, відповідь відзначається системністю, послідовністю, логічністю викладу думок і творчим підходом.

149-173 бали (достатній рівень) виставляються за повну, аргументовану відповідь, абітурієнт аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування, але допускає незначні неточності у розкритті змісту й логіки викладу навчального матеріалу.

120-148 балів (середній рівень) виставляється за повну, аргументовану відповідь на окремі питання; решта відповідей – поверхові; абітурієнт плутає поняття, допускає неточності у теоретичних знаннях; відсутня здатність аналізувати й узагальнювати.

100-120 балів (низький рівень) виставляється за неповну, не аргументовану відповідь на одне питання, абітурієнт не володіє достатніми теоретичними знаннями, не знає наукових фактів, визначень; відсутня здатність аналізувати.

У разі набрання абітурієнтом менше 120 балів підсумкової оцінки, він вважається таким, що не пройшов співбесіду.